

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
Миронівський інститут пшениці імені В. М. Ремесла

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до практичних та лабораторних занять з дисципліни
Сучасні технології насінництва зернових культур
(за освітньо-науковим рівнем «доктор філософії»
Для аспірантів спеціальності 201 – Агрономія)

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Сучасні технології насінництва зернових культур» для аспірантів освітньо-наукового рівня «Доктор філософії» спеціальності 201 – Агрономія / Укл.: Сіроштан А. А., Заїма О. А., Близнюк Р. М., МПП ім. В. М.Ремесла НААН, 2024. 11 с.

Укладачі:

Сіроштан А. А., кандидат сільськогосподарських наук

Заїма О. А., кандидат сільськогосподарських наук

Близнюк Р. М., кандидат сільськогосподарських наук

Затверджено Вченою радою Миронівського інституту пшениці імені В. М. Ремесла НААН України
Протокол № 3 від “14” березня 2024 р.

Схвалено методичною комісією інституту за напрямом підготовки (спеціальністю) 201 Агрономія
Протокол № 2 від “21” лютого 2024 р.

ПЕРЕДМОВА

Навчальна дисципліна «Сучасні технології насінництва зернових культур» є базовою для аспірантів, які навчаються за спеціальністю 201 «Агрономія». При підготовці до практичних занять необхідно самостійно опрацювати теоретичний матеріал, що складає основу тематики практичного курсу. За допомогою конспекту лекцій, навчальних посібників, фахової літератури, розглянути основні теоретичні положення даної теми.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Практичне заняття № 1

Тема: Насіння як засіб виробництва. Роль якості насіння в одержанні високих і сталих врожаїв зернових культур.

Мета: Оцінити значення посівних якостей насіння в одержанні високих і сталих врожаїв зернових культур.

Завдання та запитання до теми: «Насіння як засіб виробництва. Роль якості насіння в одержанні високих і сталих врожаїв зернових культур»:

1. Що таке «посівні якості насіння»?
2. Основні показники посівних якостей насіння
3. Методика визначення посівних якостей насіння

Практичне заняття № 2

Тема: Попереднє інспектування насінницьких посівів.

Мета: Ознайомитися з методикою, метою та завданнями попереднього інспектування насінницьких посівів

Завдання та запитання до теми: «Попереднє інспектування насінницьких посівів»

1. Мета та завдання попереднього інспектування насінницьких посівів?
2. Хто має право проводити попереднє інспектування?
3. Які основні пункти визначаються за даного виду інспектування?
4. Який документ видають після проведення попереднього інспектування?
5. Перерахуйте основну інформацію, яка зазначається на етикетці.

Практичне заняття № 2

Тема: Остаточне інспектування насінницьких посівів.

Мета: Ознайомитися з методикою, метою та завданнями остаточного інспектування насінницьких посівів

Завдання та запитання до теми: «Остаточне інспектування насінницьких посівів»

1. Мета та завдання остаточного інспектування насінницьких посівів?
2. Хто має право проводити остаточного інспектування?
3. Терміни проведення даного виду інспектування?

4. Перелічіть основні пункти, що визначаються при вибракуванні посівів з числа насінницьких.

5. Який документ видають після проведення остаточного інспектування?

Практичне заняття № 3

Тема: Насінневий контроль. Роль державних органів в підвищенні якості насіння.

Мета: Ознайомитися з основними вимогами до проведення насінневого контролю.

Завдання та запитання до теми: «Насінневий контроль. Роль державних органів в підвищенні якості насіння»:

1. Які показники визначають посівні якості насіння?
2. Який документ засвідчує посівні якості насіння?
3. Строк дії сертифіката, що засвідчує посівні якості насіння або товарні якості садивного матеріалу.
4. Який вид документа складається при польовому інспектуванні?
5. Обґрунтуйте основні принципи сортового і насінневого контролю у насінництві польових культур.
6. Назвіть основні завдання насінневого контролю

Практичне заняття № 4

Тема: Оформлення документації на сортові посіви.

Мета: Ознайомитися з основними показниками, що визначають посівні якості насіння, їх методиками визначення та документацією.

Завдання та запитання до теми: «Оформлення документації на сортові посіви»

1. Які показники визначають посівні якості насіння?
2. Який документ засвідчує посівні якості насіння?
3. Строк дії сертифіката, що засвідчує посівні якості насіння або товарні якості садивного матеріалу, становить
4. Який вид документа складається при польовому інспектуванні?
5. Обґрунтуйте основні принципи сортового і насінневого контролю у насінництві польових культур.
6. Охарактеризуйте правила пакування та маркування насіння сільськогосподарських культур

Практичне заняття № 5

Тема: Державна і супровідна документація на насіння.

Мета: Ознайомитися з основною документацією, що видається на сортове насіння.

Завдання та запитання до теми: «Державна і супровідна документація на насіння»

1. Які основні Державні документи додаються до насінневого матеріалу?
2. Які основні супровідні документи додаються до насінневого матеріалу?

Практичне заняття № 6

Тема: Система прискореного розмноження нових сортів зернових культур.

Мета: Ознайомитися з основними методами прискореного розмноження нових сортів зернових культур.

Завдання та запитання до теми: «Система прискореного розмноження нових сортів зернових культур»

1. Перелічіть основні види первинних документів.
2. Принципи ведення первинної документації.

Практичне заняття № 7

Тема: Визначення енергії проростання.

Мета: Ознайомитися з основними показниками, що визначають посівні якості насіння, їх методиками визначення та документацією. Ознайомитися з методикою визначення активності кільчення і енергії проростання.

Завдання та запитання до теми: «Визначення активності кільчення, енергії проростання»

1. Які показники визначають посівні якості насіння?
2. Який документ засвідчує посівні якості насіння?
3. Які терміни для визначення енергії проростання?

Практичне заняття № 8

Тема: Визначення лабораторної схожості насіння.

Мета: Ознайомитися з методикою визначення лабораторної схожості насіння.

Завдання та запитання до теми: «Визначення лабораторної схожості насіння»

1. Мета визначення лабораторної схожості насіння?
2. Хто має право проводити визначення лабораторної схожості насіння?
3. Який документ видають після проведення визначення лабораторної схожості насіння?
5. Перерахуйте основну інформацію, яка зазначається на етикетці.

Практичне заняття № 9

Тема: Визначення господарської та економічної ефективності застосування препаратів на насінницьких посівах.

Мета: Ознайомитися з методикою та завданнями визначення господарської та економічної ефективності

Завдання та запитання до теми: «Визначення господарської та економічної ефективності застосування різних препаратів на насінницьких посівах»

1. Мета та завдання визначення господарської та економічної ефективності?
2. Що потрібно знати при обчисленні ефективності застосування різних препаратів?
3. Терміни економічна, господарська та технічна ефективність?
4. Перелічіть основні пункти, що визначаються при обчисленні економічної ефективності.

Практичне заняття № 10

Тема: Вплив елементів технології вирощування на чистоту насіння.

Мета: Ознайомитися з основними причинами забруднення насіння різними домішками при вирощуванні насінницьких посівів

Завдання та запитання до теми: «Вплив елементів технології вирощування на чистоту насіння.»

1. Який вид документа складається при обстеженні чистоти насінницьких посівів?
2. Які документи складаються при остаточному інспектуванні насінницьких посівів?
3. Який вид документа складається при польовому інспектуванні?
4. Обґрунтуйте основні принципи сортового і насінневого контролю у насінництві польових культур.
5. Назвіть методи контролю у насінництві.
6. Охарактеризуйте правила пакування та маркування насіння сільськогосподарських культур
7. Назвіть основні завдання насінневого контролю.

ЛАБОРАТОРНІ ЗАНЯТТЯ

Лабораторне заняття № 1

Тема: Організаційні основи та системи насінництва.

Мета: Освоїти принципи складання схем насінництва для зернових культур.

Завдання та запитання до теми:

1. Принципи розрахунку площі насінневих посівів
- 2.
- 3.

Лабораторне заняття № 2

Тема: Поняття про товарні і насінневі посіви, насінневі ділянки і ділянки розмноження.

Мета: Освоїти принципи закладання насінневих ділянок і ділянок розмноження.

Завдання та запитання до теми:

1. Основні вимоги до насінневих ділянок
2. Вимоги до ділянок розмноження

Лабораторне заняття № 3

Тема: Оформлення документації на сортові посіви.

Мета: Освоїти принципи написання документів на сортові посіви.

Завдання та запитання до теми:

- 1.
- 2.
- 3.

Лабораторне заняття № 4

Тема: Державна і супровідна документація на насіння

Мета: Освоїти основні вимоги та правильність написання Державної і супровідної документації на насіння.

Завдання та запитання до теми:

1. Оформлення Державної документації
2. Оформлення супровідної документації
- 3.

Лабораторне заняття № 5

Тема: Оформлення документації на посівні якості.

Мета: Освоїти принципи оформлення документів на посівні якості.

Завдання та запитання до теми:

- 1.
- 2.
- 3.

Лабораторне заняття № 6

Тема: Визначення активності кільчення насіння пшениці озимої.

Мета: Освоїти принципи оцінювання активності кільчення насіння

Завдання та запитання до теми:

1. Методика визначення активності кільчення насіння
2. Принципи визначення активності кільчення в лабораторних умовах
3. Оформлення первинної документації (журналів обліку показників)

Лабораторне заняття № 7

Тема: Визначення енергії проростання насіння.

Мета: Освоїти принципи визначення енергії проростання насіння

Завдання та запитання до теми:

1. Методика проведення визначення енергії проростання
2. Принципи визначення енергії проростання в лабораторних умовах
3. Оформлення первинної документації

Лабораторне заняття № 8

Тема: Визначення лабораторної та польової схожості насіння

Мета: Освоїти принципи визначення лабораторної і польової схожості

Завдання та запитання до теми:

1. Основні принципи та методики визначення лабораторної схожості
2. Основні принципи та методики визначення польової схожості
3. Оформлення первинної документації (журналу обліку схожості)

Лабораторне заняття № 9

Тема: Визначення господарської ефективності застосування препаратів на насінницьких посівах.

Мета: Освоїти принципи визначення господарської ефективності.

Завдання та запитання до теми:

1. Основні елементи, що впливають на господарську ефективність
2. Визначення господарської ефективності

Лабораторне заняття № 10

Тема: Визначення економічної ефективності застосування препаратів на насінницьких посівах.

Мета: Освоїти принципи визначення економічної ефективності

Завдання та запитання до теми:

1. Основні показники, що впливають на економічну ефективність
2. Методики визначення економічної ефективності
3. Основні показники, які відображають економічну ефективність

Лабораторне заняття № 11

Тема: Визначення чистоти насіння.

Мета: Освоїти принципи визначення чистоти насіння

Завдання та запитання до теми:

1. Методика визначення чистоти насіння
2. Оформлення первинної документації

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові

1. Васильківський С.П., Кочмарський В.С. Селекція і насінництво польових культур: підручник. Біла Церква, 2016. 376 с.
2. Молоцький М.Я., Васильківський С.П., Князюк В.І. Селекція та насінництво польових культур: Практикум. Біла Церква, 2008. 192 с.
3. Кіндрук М.О., Соколов В.М., Вишневецький В.В. Насінництво з основами насіннезнавства. Київ : Аграрна наука, 2012. 264 с.
4. Лихочвор В.В., Петриченко В.Ф., Іващук П.В. Зерновиробництво. Львів: НВФ «Українські технології», 2008. 624 с.
5. Гаврилук М.М. Основи сучасного насінництва. К.: ННЦІАЕ, 2004. 256 с.
6. Гаврилук М.М. Насінництво і насіннезнавство польових культур: [монографія]. К.: Аграрна наука, 2007. 216 с.
7. Лихочвор В.В., Петриченко В.Ф. Рослинництво. Сучасні інтенсивні технології вирощування основних польових культур. Львів: НВФ «Українські технології», 2006. 730 с.
8. Макрушин М.М. Насіннезнавство польових культур: [навч. посібник для аграрних вузів]. К.: Урожай, 1994. 208 с.
9. Макрушин М.М., Макрушина Є.М. Насінництво: підручник. Сімферополь: ВД «Аріал», 2011. 476 с.
10. Молоцький М.Я., Васильківський С.П., Князюк В.І., Власенко В.А. Селекція і насінництво сільськогосподарських рослин: підручник. К.: Вища освіта, 2006. 463 с.
11. Животков Л.О. Виробництво насіння озимої пшениці в Лісостепу України. Київ, 2001. 38 с.
12. Кавунець В.П., Кочмарський В.С. Насінництво пшениці озимої. Миронівка, 2011. 318 с.
13. Гаврилук М.М. Основи сучасного насінництва. Київ : ННЦ ІАЕ, 2004. 256 с.
14. Орлюк А.П. Жужа О.Д., Усик Л.О. Теоретичні і практичні аспекти насінництва зернових культур. Херсон, 2003. 170 с.

Допоміжні

1. Спеціальна селекція і насінництво польових культур: Навчальний посібник. За ред. В.В. Кириченка. Харків України, 2010. 462 с.
2. Селекція, насінництво і технології вирощування зернових колосових культур у Лісостепу України. За ред. В.Т. Колючого, В.А. Власенка, Г.Ю. Борсука. К. : Аграр. наука, 2007. 800 с.
3. Кононенко М.П. Техніко-технологічні напрями підвищення ефективності виробництва продукції рослинництва. Економіка АПК. 2008. №8. С. 67–74.
4. Закон України «Про насіння і садивний матеріал» (зі змінами та доповненнями) – електронний ресурс <http://zakon1.rada.gov.ua>
7. Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» (зі змінами та доповненнями) – електронний ресурс <http://zakon1.rada.gov.ua>
8. Закон України «Про карантин рослин» (зі змінами та доповненнями) – електронний ресурс <http://zakon1.rada.gov.ua>
9. Державний стандарт України: ДСТУ 2240-93 «Насіння сільськогосподарських культур. Сортові та посівні якості».
10. ДСТУ 2949-94 «Насіння сільськогосподарських культур. Терміни та визначення».
11. ДСТУ 4138-2002 «Насіння сільськогосподарських культур. Методи визначення якості».
12. Державний реєстр сортів рослин України.
13. Державний реєстр виробників насіння і садивного матеріалу.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека МПП ім. В. М. Ремесла НААН, с Центральне, Миронівська громада, Обухівський район, Київської області.
2. Бібліотека Білоцерківського НАУ, м. Біла Церква.
3. Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН, м. Київ.
4. Центральна наукова бібліотека ім. В. І. Вернадського, м. Київ.
5. <https://www.doaj.org>
6. <https://www.base-search.net>
7. <https://www.doabooks.org>

ЗМІСТ

Передмова	3
<i>Практичне заняття №1</i>	3
<i>Практичне заняття №2</i>	3
<i>Практичне заняття №3</i>	4
<i>Практичне заняття №4</i>	4
<i>Практичне заняття №5</i>	4
<i>Практичне заняття №6</i>	5
<i>Практичне заняття №7</i>	5
<i>Практичне заняття №8</i>	5
<i>Практичне заняття №9</i>	6
<i>Практичне заняття №10</i>	6
<i>Лабораторне заняття №1</i>	7
<i>Лабораторне заняття №2</i>	7
<i>Лабораторне заняття №3</i>	7
<i>Лабораторне заняття №4</i>	7
<i>Лабораторне заняття №5</i>	7
<i>Лабораторне заняття №6</i>	8
<i>Лабораторне заняття №7</i>	8
<i>Лабораторне заняття №8</i>	8
<i>Лабораторне заняття №9</i>	8
<i>Лабораторне заняття №10</i>	8
<i>Лабораторне заняття №11</i>	9
Рекомендовані джерела інформації	9